Без перебільшення «перезрілим» для вітчизняної науки є питання вдосконалення методів оцінювання ефективності наукових організацій. Серед причин, що зумовлюють його актуальність, – незбалансованість наявних методів і процедур оцінювання, перевага суб'єктивного експертного оцінювання на тлі нестачі об'єктивних кількісних методів, закритість внутрішньої системи звітності відомчих наукових організацій (їхня фінансова звітність не містить індикаторів результативності), обмеженість сфери оцінювання (ДЦНТП, наукові фонди, конкурс наукових проектів). У цьому контексті варто навести схему пілотного обстеження результатів діяльності державних наукових організацій на прикладі Фізико-технічного інституту ім. А. Ф. Йоффе РАН [1]. Так, структура показників містила:

• *результативність*: 1) результати НДР (внутрішні та міжнародні) – публікації, патенти, контракти та гранти; 2) комерціалізація технологій; 3) інноваційні партнерства; 4) інтеграція з освітою; 5) аспірантура та докторантура;

• *ресурси:* 1) персонал – чисельність, потоки, навчання; 2) основні засоби – земля, будинки/споруди, устаткування (вік, якість), унікальне устаткування, площі;

• *фінансова стабільність* – доходи (за видами діяльності), витрати, заборгованості, чисті доходи, оплата праці;

• *організація* – організаційна структура, експериментальна база, інноваційна інфраструктура, система підготовки та перепідготовки кадрів, спін-офф компанії.

Ще один приклад. Для реформування Польської академії наук у частині вдосконалення методів оцінювання ефективності дослідницьких установ було створено Комітет з питань оцінювання діяльності наукових організацій (Komitet Ewaluacji Jednostek Naukowych, KEJN) – незалежне агентство, покликане забезпечити об'єктивніший, оснований на експертних оцінках аналіз роботи наукових інституцій. Головна мета комітету – сприяти розвитку найкращих установ і вживати заходів щодо неефективних, аж до їхнього закриття. Зокрема, усі організації за результатами оцінювання розподіляють на три категорії: 1) лідери в національному масштабі; 2) такі, що демонструють прийнятний (потребує підвищення) рівень науково-дослідної діяльності; 3) ті, які працюють неефективно. Установи, що потраплять у третю категорію, повинні провести реструктуризацію протягом шести місяців, що дозволить їм і надалі одержувати фінансування

[1] Гохберг Л. Оценивание результатов деятельности организаций в государственном секторе науки. – www.strf.ru/attach/ppt/gohberg_prnd.ppt.

у формі блок-грантів [2].

Отже, основними цілями інституційних змін наукової сфери України мають бути раціональне використання людського потенціалу, зростання ефективності та результативності дослідницької діяльності, поліпшення керування її якістю. У ході реформ слід створити фінансові та інституціональні механізми, які підвищили б конкурентоспроможність усієї системи науки та особисту відповідальність учених. Це вимагає вироблення чітких стандартів і критеріїв оцінювання їхньої роботи, а також жорсткого зовнішнього контролю результатів. Ключове завдання – активізувати процес реформування науки як сфери національного господарства й, використовуючи найкращий вітчизняний та світовий досвід, сформувати науково-освітнє середовище, що відповідало б вимогам сьогодення, стратегічним пріоритетам розвитку країни. На практиці такі заходи може розпочати НАН України, зокрема розробити в рамках виконання науково-дослідних робіт проект реформування науки, залучивши до його реалізації фахівців, компетентних у питаннях організації та управління науковою діяльністю, стратегічного планування та системного бачення проблем і механізмів їх вирішення ***(Федулова Л. Інституційні зміни наукової сфери // Вісник Національної академії наук України. – 2013. – № 7. – С. 39–43).***

[2] Антонович Д. Невозможное возможно. Модернизация Польской академии наук // Форсайт. – 2010. – Т. 4, № 3. – С. 32–38.